

ACHTERGROND

'Monddood procederen' - Kamer verdeeld over journalisten beter beschermen tegen intimiderende rechtszaken

Fatihya Abdi (Pro) tijdens een Tweede Kamerdebat. — FOTO
PETER HILZ / ANP

Politiek D66 en Pro vinden dat Nederland de Europese anti-SLAPP-richtlijn te beperkt invoert. Ze willen wetenschappers, activisten en journalisten beter beschermen tegen rechtszaken die financieel dienen uit te putten en publicaties moeten ontmoedigen. Donderdag stemt de Kamer over hun voorstellen.

Marisa Gubbels

29 juni 2026   Leestijd 3 minuten

„Met een spervuur aan pestprocedures werd geprobeerd om haar monddood te maken, haar uit te putten, bang te maken en financieel te ruïneren.” Zo bracht Pro-Kamerlid Fatihya Abdi maandagmiddag de zaak van de Maltese onderzoeksjournalist Daphne Caruana Galizia in herinnering tijdens een debat over bescherming tegen intimiderende rechtszaken.

Caruana Galizia, die werd vermoord, werd daarvoor jarenlang bestookt met procedures. Het werd de aanleiding voor de totstandkoming van een Europese anti-SLAPP-richtlijn, die bescherming moet bieden tegen zogenoemde SLAPP-zaken: strategische rechtszaken tegen publieke participatie, bedoeld om journalisten, wetenschappers, activisten of maatschappelijke organisaties financieel en psychologisch uit te putten. Het doel van die zaken is vaak al bereikt voordat een rechter uitspraak doet: publicaties worden uitgesteld, organisaties raken geld kwijt en journalisten worden voorzichtiger.

Volgens D66 en Pro schiet de bescherming tekort, omdat misbruik van procesrecht lastig is aan te tonen

---

Nederland had de Europese richtlijn uiterlijk op 7 mei moeten omzetten in nationale wetgeving, maar deed dat slechts gedeeltelijk. Volgens staatssecretaris Claudia van Bruggen (Justitie en Veiligheid, D66) biedt het bestaande Nederlandse procesrecht al grotendeels bescherming. Rechters kunnen vorderingen nu al afwijzen wanneer sprake is van misbruik van procesrecht.

D66 en Pro vonden die redenering onvoldoende. Volgens hen schiet de huidige bescherming juist tekort, omdat misbruik van procesrecht moeilijk is aan te tonen, proceskosten vaak niet volledig worden vergoed en de Europese richtlijn nu alleen geldt voor grensoverschrijdende zaken.

Vooraf intimiderend bedoeld

De richtlijn schrijft voor dat rechters ongegronde zaken in een vroeg stadium moeten kunnen afwijzen, zodat gedaagden niet jarenlang in kostbare procedures verzeild raken. Ook moeten rechters eisders kunnen verplichten de volledige proceskosten van de tegenpartij te vergoeden wanneer sprake is van een SLAPP, zodat het financiële risico niet bij degene komt te liggen die een misstand aan het licht brengt.

Nederland kiest voor een beperktere implementatie. Volgens het kabinet biedt het bestaande procesrecht al grotendeels voldoende bescherming via het leerstuk van misbruik van procesrecht. Juristen en organisaties als Free Press Unlimited bestrijden dat. Zij wijzen er juist op dat rechters misbruik van procesrecht slechts zelden aannemen, dat de bewijslast bij de gedaagde ligt en dat een

succesvolle verweerder zijn werkelijke advocaatkosten doorgaans niet volledig vergoed krijgt.

Bovendien kan een rechter nu niet een volledige procedure vroegtijdig beëindigen enkel omdat die vooral intimiderend is bedoeld. Daardoor blijven volgens PRO en D66 juist de kenmerken die een SLAPP effectief maken, namelijk langdurige procedures, hoge kosten en een afschrikwekkend effect op publicaties en het publieke debat, grotendeels bestaan.

Abdi benadrukte dat SLAPP's ook in Nederland geen theoretisch probleem meer zijn. Zij wees onder meer op onderzoeksplatform Follow the Money, dat te maken kreeg met juridische druk rond publicaties, en op een theatermaker die volgens haar na een procedure bang werd voor nieuwe rechtszaken en zichzelf begon te censureren. Ook Free Press Unlimited waarschuwt dat juridische intimidatie niet alleen journalisten treft, maar ook wetenschappers, activisten en burgers die misstanden aan de kaak stellen. De persvrijheidsorganisatie diende vorige week, samen met dertien andere organisaties, een petitie in om de Europese richtlijn volledig te implementeren.

Zwakkere tegenstanders

Met amendementen willen D66 en Pro de wet aanscherpen, zodat die meer overeenkomt met de Europese richtlijn.

Staatssecretaris Van Bruggen vindt dat de wet niet fors hoeft te worden uitgebreid, ook al erkende ze dat de juridische druk op journalisten toeneemt. Volgens haar is SLAPP in Nederland nog een relatief nieuw fenomeen en moet de rechtspraak eerst ervaring opdoen met bestaande mogelijkheden. Het oordeel over de amendementen liet ze uiteindelijk aan de Kamer. Wel zegde ze toe dat de Europese richtlijn niet langer alleen voor internationale zaken zal gelden: ze beloofde een wetsvoorstel daarover in september.

Kamerleden Straatman (CDA) en Ellian (VVD) waarschuwden voor het ontstaan van een aparte categorie binnen het civiele recht

---

Hoe andere partijen erover denken, is nog niet duidelijk. CDA-Kamerlid Jeltje Straatman en VVD-Kamerlid Ulyse Ellian waren niet direct enthousiast en waarschuwden voor het ontstaan van een aparte categorie binnen het civiele recht. Als je voor SLAPP-zaken aparte regels maakt, vroegen zij, waarom dan niet voor andere situaties waarin machtige partijen procederen tegen zwakkere tegenstanders?

Donderdag stemt de Tweede Kamer eerst over de amendementen en daarna over het wetsvoorstel.

Dan wordt duidelijk hoeveel extra bescherming tegen SLAPP-zaken uiteindelijk in de wet wordt opgenomen.